

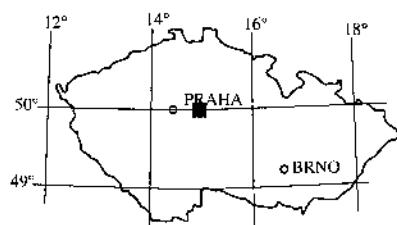
KŘÍDOVÉ SEDIMENTY NA ÚZEMÍ LISTU 13-134 ČESKÝ BROD

Cretaceous sediments in the area of the map sheet

PŘEMYSL ZELENKA

Český geologický ústav, Klárov 3, 118 21 Praha

(13-134 Český Brod, 13-13 Brandýs nad Labem - Stará Boleslav)

Key words: Geological mapping, Cretaceous sediments, Bohemian Cretaceous Basin

Abstract: Cretaceous sediments in the surroundings of Český Brod (Central Bohemia) belong to Peruc Member, Korycany Member, Bílá hora Formation and Jizera Formation of the Bohemian Cretaceous Basin. According to lithofacies division, these sediments correspond to the Vltava - Beroun, Labe, and Kolín development of the Bohemian Cretaceous. The Kouřim - fault and Kounice - fault arc of great importance among the main fracture lines.

Odevzdání základní geologické mapy v měřítku 1 : 25 000 a textových vysvětlivek (ZELENKA et al. 1999) uzavřelo základní geologický výzkum a podrobné geologické mapování do map měřítka 1 : 10 000 na území listu 13-134 Český Brod, probíhající v letech 1997 a 1998. Sedimenty české křídové pánve původně pravděpodobně pokrývaly celé území listu, později podlehly ve značné míře denudaci. Zachovaly se proto jen starší lithostratigrafické členy pánevní výplně – perucké vrstvy, korycanské vrstvy, bělohorské souvrství a v neúplné mocnosti i jizerské souvrství. V západní části listu převládá vltavsko-berounský faciální vývoj, sedimenty na zbývající části území patří k vývoji labskému sensu ČECH - VALEČKA (1994). Jen nepatrně zasahuje na v. okraj listu vývoj kolinský.

Perucké vrstvy jsou zastoupeny křemennými pískovci a slepenci, podřádně i prachovci a lokálně jílovci. Vycházejí na den jako denudační relikty v okolí Nové Vsi II, Tismic, Vrátkova, Tuchorazi a z. od Kounic. Klastický křemen v pískovcích a slepencích má velmi proměnlivý stupeň opracování, což spolu s dalšími znaky svědčí o smíšení křemene prvního cyklu z granitoidů a křemene ze sedimentů čekobrodského permokarbone. Ze tří poloh jílovčů, vy- mezených v této oblasti VACHTLEM (1962), má největší význam poloha svrchní. Poslední detailní ložiskově zaměřený průzkum jílovčů na území listu a zhodnocení jejich ekonomické využitelnosti provedli PASSER (1967) a WOLLER (1972). Současná těžba na území listu nezasahuje, perspektivní jsou jen úseky v okolí Černíků a Kounic. Rozsáhlé lomy u Kounic, z nichž byly popisovány v minulém století z jílovčových poloh desítky druhů fosilní flóry a z pískovců kmeny stromovitých kapradin, jsou téměř bez zbytku zašlé, zavezené a aplanaované.

Mocnost peruckých vrstev silně kolísá mezi několika metry až několika desítkami metrů.

Korycanské vrstvy byly zjištěny na povrchu v jediném plošně nepříliš rozsáhlém výskytu asi 750 m jz. od dvora Týnice. V poli jsou zde vyorávány úlomky hnědých vápnitých jemnozrných pískovců s drobnou ústřícovou faunou. Jsou vázány na elevaci předkřídového reliéfu, tvořenou skaleckými křemenci. Jinak byly zjištěny korycanské vrstvy jen ve vrtech, v mocnostech kolem 10 m. Převládají křemenné pískovce, někdy s glaukonitem.

Bělohorské souvrství, představované vápnitými jílovci a slínovci, obvykle jemně písčitými nebo prachovitými, o mocnosti do 65 m, bylo vymapováno v širším okolí Bríství, dále mezi Kounicemi a Poříčany, a v okolí Chotouně a Tatčů. S postupným ubýváním písčité složky přecházejí slínovce bělohorského souvrství směrem k S a SV do slínovců nadložního jizerského souvrství. To tvoří souvislý pokryv přibližně s. od linie Bríství–Poříčany–Hořany–Skramníky–Tatce. I když se slínovce obou souvrství makroskopicky příliš neliší, lze je bezpečně odlišit na základě mikropaleontologického výzkumu. Mocnost jizerského souvrství, které je z větší části zakryt kvartérem, je neúplná a převyšuje 50 m.

Uložení křídových sedimentů na podloží je ploché, diskordantní, obvyklý mírný úklon k SV je zvýrazněn blízkostí vykáňské flexury (těsně za z. okrajem listu). Nejvýznamnějšími tektonickými liniemi, omezujícími křídové sedimenty vůči permokarbonu blanické brázdy, jsou kouřimský a kounický zlom. Jejich založení je velmi staré a oba mají výrazně inverzní charakter. Zatímco v době sedimentace permokarponu a po jejím ukončení docházelo podle nich k poklesovým pohybům řádově ve stovkách metrů, po skončení sedimentace křídy byl permokarbon vůči křídle ca o 100 m relativně vyzdvížen. „Schodovity“ průběh kouřimského zlomu, ověřený mělkou ruční sondou při sestavování meziměřítka ke generální geologické mapě na několika místech V. KLEINEM (ústní sdělení), byl na základě současného mapování mírně modifikován.

Literatura

- ČECH, S. - VALEČKA, J. (1994): IV. Cretaceous. In: Regional geological subdivision of the Bohemian Massif on the territory of the Czech Republic. - J. Czech Geol. Soc., 39, 1, 136–139. Praha.
 PASSER, M. (1967): Cenomanské jílovce. Uhlířsko-Janovická a Černokostecká oblast. - MS Geofond. Praha.
 VACHTL, J. (1962): Ložiska cenomanských jílovčů v Čechách a na Moravě. Část III. Vyšehořovicko, Černokostecko a okolí Uhlířských Janovic. - Geotechnika, 31. Praha.
 WOLLER, F. (1972): Závěrečná zpráva Vyšehořovicko-Černíky-Vykáň. Surovina: jílovce. - MS Geofond. Praha.
 ZELENKA, P. et al. (1999): Vysvětlivky k základní geologické mapě ČR 1 : 25 000 13-134 Český Brod. - MS Čes. geol. úst. Praha.